

Milli Məclisin iclasında

İnsan hüquqlarının təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir

Parlament ombudsmanın illik məruzəsini məqbul saydı

Martın 4-də spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə parlamentin növbəti plenar iclası keçirilib. İclasın gündəliyi təsdiq edildikdən sonra cari məsələlər müzakirə olundu.

Müzakirələr zamanı parlamentin komitə sədri Zahid Oruc, deputatlarından Könül Nurullayeva, Fəzail Mustafayeva, Ceyhan Məmmədov, Şahin İsmayılov, Cavid Osmanov, Bəhruz Məhərrəmov, Müşfiq Cəfərov dünyada və ölkəmizdə gündəmdə olan məsələlər barədə fikirlərini açıqlayıblar. Çıxışlarda Rusiya-Ukrayna müharibəsi, bu məsələdə Azərbaycanın mövqeyi, dövlətimizin hər iki ölkə ilə münasibətləri barədə fikirlər səsləndirilib, ölkəmizdə hərbi, təhsil, humanitar sahələrdə görülməli işlərdən bəhs edilib.

Deputatlar həmçinin "Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Prezidentinin Sərəncamının əhəmiyyətindən söhbət açıb, bir sıra digər məsələlərə toxunublar.

Sonra parlamentin Sədri Sahibə Qafarova diqqətə çatdırıb iclasın gündəliyində 11 məsələ var. Bildirilib ki, birinci məsələ Milli Məclisin nəzarət funksiyasının mühüm istiqamətinin həyata keçirilməsi ilə bağlıdır. Qanunvericiliyi uyğun olaraq, iclasda insan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsmanın) illik məruzəsi dinlənəcək.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) Səbinə Əliyeva Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının qorunması haqqında 2021-ci il üzrə məruzəni təqdim edib. Bildirilib ki, ötən müddət ərzində ölkəmizdə insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının daha səmərəli müdafiəsi istiqamətində mühüm addımlar atılıb. Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi altında əzəmətli azad olunan ərazilərdə minatəmizləmə işlərinin aparılması, müasir tələblərə cavab verən çoxşaxəli infrastrukturun qurulması, tarixi, dini və mədəni abidələrin bərpası, dağıdılmış yaşayış məntəqələrinin müasir tələblər səviyyəsində yenidən qurulması, Zəfer yolunun və Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının istifadəyə verilməsi, Zəngəzur dəhlizinin təminatının qoyulması və digər mühüm layihələrin həyata keçirilməsi Böyük qayıdışın təmin olunması ilə yanaşı, öz doğma ocaqlarına qayıdacaq keçmiş məcburi köçkünlərin uzun illərdə pozulmuş hüquqlarının bərpasında xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Beynəlxalq hüquqla tanınan ərazi bütövlüyünü təmin edən ölkəmiz istər regional, istərsə də beynəlxalq səviyyədə sülh və sabitliyin qorunub saxlanmasına, insan hüquqlarının inkişafına böyük töhfə verir.

Qeyd edilib ki, koronavirus pandemiyasına qarşı mübarizə çərçivəsində iqtisadi, sosial sahələrdə cavab tədbirləri müalicə və vaxtında qarşıya çıxan məsələləri həlledərək, pandemiya ilə bağlı tələblərin məhdudlaşdırılması, insan hüquqlarının təminatı, insan sağlamlığının daha effektiv müdafiəsinə imkan yaradıb. Əmək haqlarının, pensiyaların və müavinətlərin, təqaüd və digər sosial ödənişlərin artırılması, aztəminatlı ailələrin və əhəlinin həssas qruplarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, şəhid ailələri və müharibə əlillikləri ilə bağlı sosial şəraitinin yaxşılaşdırılması üzrə tədbirlər həyata keçirilib.

Ötən dövrdə ombudsmanın ünvanına ümumilikdə 271442, 2021-ci ildə isə 31092 müraciət daxil olub. 2020-ci ilə müqayisədə müraciətlərin sayı 13 faiz çoxalıb. Bu müraciətlərə müəyyən edilmiş qaydada baxılıb, ərizələrə insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi ilə bağlı lazımi məsləhətlər verilib.

Əhalinin həssas qruplarının, o cümlədən şəhid ailələrinin, müharibə veteranlarının, ahılların, pensiyaya yaşına çatmaqda olan vətəndaşların, aztəminatlı və çoxuşaqlı ailələrin rifah halının, məşğulluq vəziyyəti və işsizlik hallarının həlli istiqamətində zəruri tədbirlər həyata keçirilib. Həmçinin Ermənistan silahli qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın yaşayış məntəqələrinin raket atəşinə tutulması nəticəsində şəhid olan mülki şəxslərin ailə üzvlərinin, evləri dağıdılmış vətəndaşların müraciətlərinə də xüsusi həssaslıqla yanaşılıb, məsələlərin həlli üzrə müvafiq tədbirlər görülmüşdür.

İnsan hüquqlarının daha səmərəli təminatı üçün əsas məqsədlə əhalinin hüquqi məlumatlandırılması, qanunvericiliyin təbliğatı, vətəndaş cəmiyyəti institutları və beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində fəal işlər aparılıb.

Qeyd edilib ki, beynəlxalq səfərlər çərçivəsində keçirilən görüşlərdə ölkəmizdə insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində dövlət tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər, 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə Ermənistanın törətdiyi cinayətlər, Azərbaycanın mülki obyektlərinə raket hücumlarının nəticələri, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə ermənilər tərəfindən baş vermiş minaların yığılması, tənqidi məqalələrin verilməsi, vətəndaşların hüquqlarının pozulması və bu halların qarşıya çıxması ilə bağlı məsələlər beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılıb. Eyni zamanda müxtəlif vaxtlarda ölkəmizdə səfərdə olan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Ombudsmanları Assosiasiyasının, Türkiyə İnsan Hüquqları və Bərabərlik Qurumunun nümayəndələrinin iştirakında azad edilmiş ərazilərimizdə Ermənistanın raket hücumlarına məruz qalmış mülki yaşayış məntəqələrində faktlaşdırıcı missiyalar həyata keçirib, toplanmış faktlar əsasında hazırlanan hesabatlar müvafiq beynəlxalq

təşkilatlara göndərilib. Vətən müharibəsi dövründən başlayaraq ümumilikdə 14 hesabat, 21 bəyanat, 23 müraciət, 150-yə yaxın mətbuat açıqlaması, 2 videoçarx hazırlanaraq beynəlxalq təşkilatlara göndərilib, təsisatın sosial hesablarından yayımlanıb.

Sonra çıxış edən parlamentin insan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc bildirib ki, insan hüquqları üzrə müvəkkil 2021-ci il üzrə məruzəsi Konstitusiyaya uyğun olaraq Azərbaycanın insan hüquq və azadlıqlarının durumunu müəyyənləşdirilməsi, eyni zamanda mövcud problemlərin qiymətləndirilməsi baxımından əhəmiyyətli dir, habelə müqayisəli təhlillər apararaq müxtəlif qanunvericilik və digər xarakterli qərarlar çıxarması tələb edir. O, cari ildə yaradılmasının 20-ci ildönümünü qeyd edəcək ombudsman təsisatının mühüm ictimai status qazandığını, dövlət və vətəndaşların arasında etibarlı instituta çevrildiyini söyləyib. Qeyd edilib ki, məruzədə yəqin insanın şəxsi və onlayn platforma üzərindən qəbulu, 31 mindən artıq vətəndaşın müraciətlərinə baxılması və müvafiq tədbirlərin görülməsi, 184 dəfə cəzaçəkmə müəssisələrinə baş çəkilməsi faktları göstərilib. Müxtəlif hakimiyyət orqanları təmsilçilərinin hər bir müraciətə həssaslıqla yanaşmasının, insanların pozulan hüquqlarının təminatında ədalət və məsuliyyət nümayiş etdirilməsinin önəmli olduğu bildirilib.

İclasda insan hüquqları üzrə müvəkkil məruzəsi ətrafında geniş müzakirələr aparılıb. Komitə sədri Qənirə Paşayeva, deputatları Nigar Arpadaralı, Əziz Ələkbərov, Aydın Mirzəzadə, Erkin Qədiri, Razi Nurullayev, Əli Məsimli, Fəzail Mustafa, Qüdrət Həsənzadə, Əlibabə Əliyeva, Sahib Əliyev, Fəzail Ağamalı məruzə ilə bağlı fikirlərini səsləndiriblər, sual və təkliflərini bildiriblər.

Müzakirələrin sonunda ombudsmanın illik məruzəsi nəzərə alınılıb.

Sonra spiker Sahibə Qafarova diqqətə çatdırıb ki, gündəliyin növbəti məsələsi üçüncü oxunuşda olan qanun layihəsidir. Parlamentin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Tahir Mirkişili "Normativ-hüquqi aktlar haqqında" Konstitusiyaya qanununda dəyişiklik

edilməsi barədə Konstitusiyaya qanununun layihəsinə dair (üçüncü oxunuş) məlumatında bildirib ki, təklif edilən dəyişiklik beynəlxalq hüquq və azadlıqların müdafiəsi ilə əlaqədardır. Təklif olunan dəyişiklik əsasən, "Normativ-hüquqi aktlar haqqında" Konstitusiyaya qanununun 4.1.5-ci və 80.0.2.5-ci maddələrində "Milli Televiziya və Radio Şurası" sözləri "Azərbaycan Respublikası Audiovizual Şurası" sözləri ilə əvəz olunur.

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edilib. Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov "Tıbbi sığorta haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini (üçüncü oxunuş) təqdim edib. Qanunun 15-11.8-ci maddəsinə təklif olunan dəyişiklik məqsədi ilə 15-28.4-cü maddələrə 2023-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

Parlamentin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili sənəd barədə komitənin rəyini bildirdikdən sonra qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edilib. Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov növbəti iki məsələni - "Gənc şəhərinin inzibati ərazi bölgüsündə qismən dəyişiklik edilməsi haqqında" və "Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əlavə edilməsi "Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin siyahısı"nda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələrini üçüncü oxunuşda təqdim edib.

Gənc şəhərinin inzibati ərazi bölgüsündə təklif olunan dəyişikliklər əsasən, şəhərin tərkibindəki Kəpəz və Nizami rayonları ləğv edilərək Azərbaycan Respublikasının ərazi vahidlərində dövlət reyestrindən çıxarılıb. Ləğv edilmiş Nizami rayonunun tərkibindəki 1 və 2 nömrəli sahe inzibati ərazi dairələrinin müvafiq olaraq Gənc şəhəri tərkibində 1 və 2 nömrəli sahe inzibati ərazi dairələri hesab edilir. Habelə ləğv edilmiş Kəpəz rayonu tərkibindəki 1 və 2 nömrəli sa-

hə Cavadxan, Hacıkənd, Məhşəti, Nətovan, Sadilli, Şıxzamanlı qəsəbə inzibati ərazi dairələri isə müvafiq olaraq Gənc şəhəri tərkibində 3 və 4 nömrəli sahe Cavadxan, Hacıkənd, Məhşəti, Nətovan, Sadilli, Şıxzamanlı qəsəbə inzibati ərazi dairələri hesab edilir. Gənc şəhərinin inzibati ərazi bölgüsündə qeyd olunan dəyişikliklər əlaqədar Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin siyahısında da müvafiq düzəlişin edilməsi nəzərdə tutulub.

Qanun layihələri ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov "Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin müavini Qüdrət Həsənzadə Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsi (üçüncü oxunuş) barədə danışıq qeyd edib ki, məcəllənin 81.2-ci maddəsində "75.8-ci, 75.11-ci" sözləri "75.9- 75.11-ci" sözləri ilə əvəz edilib. Eyni zamanda məcəlləyə yeni 102.4-3-cü maddə əlavə edilir. Əlavəyə əsasən, bu məcəllənin 102.4-2-ci maddəsində göstərilən əsasla icazə ləğv edildikdən sonra sifariş tikinti obyektinin istismarına icazə verilməsi üçün təkrar müraciət eə bilər. Təkrar müraciət yalnız dövlət rüsumunun ödənilməsi faktını təsdiq edən sənəd əlavə edilir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının verdiyi qurum müraciət daxil olduğu gündən 2 iş günündən gec olmayaraq tikinti obyektinin istismarına icazəni sifarişçiyə təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir.

Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul olunub. Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova bildirib ki, müzakirəyə çıxarılan növbəti beş məsələ birinci oxunuşda olan qanun layihələridir. Qeyd edilib ki, 7-ci məsələ "Qida təhlükəsizliyi haqqında" qanun layihəsidir.

Parlamentin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzaev "Qida təhlükəsizliyi haqqında" qanun layihəsini birinci oxunuşda təqdim edərək bildirib ki, bu gün müzakirəyə təqdim olunan qanun layihəsi milli təhlükəsizlik baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir və beynəlxalq normala və standartlara uyğun hazırlanıb.

9 fəsil, 40 maddədən ibarət olan qanun ölkəmizdə ilk istehsal, istehsal və emal edilən, ölkəyə idxal olunan qida məhsullarına, habelə qida məhsullarının ilk istehsalı, istehsalı, emalı, dövriyyəsi, utilitasiyası və məhv edilməsi mərhələlərinə şamil olunur. Sənəddə göstərilir ki, yerli qida və yem məhsullarının rəqabətqabiliyyətinin artırılması və ixrac potensialının artırılması, onların ilk istehsalı, istehsalı, emalı, dövriyyəsi və utilitasiyası sahəsində sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılması sahələrində dövlət tərəfindən dəstəklənməli tədbirlər həyata keçirilməlidir.

Qanun layihəsində qida təhlükəsizliyi sahəsində dövlətin vəzifələri, əsas prinsipləri, istehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi və qida təhlükəsizliyi sahəsində texniki normativ-hüquqi aktların hazırlanması və qəbulu ilə bağlı məsələlər öz əksini tapıb. Eyni zamanda qida təhlükəsizliyi sahəsində bir sıra tələblər, o cümlədən qida və yem məhsullarının, xüsusi təyinatlı qida məhsullarının və bioloji aktiv qida maddələrinin, həmçinin zənginləşdirilən qida məhsullarının təhlükəsizliyi və digər bir sıra məqamlara dair tələblər ehtiva olunub.

Layihədə qida təhlükəsizliyi sahəsində qeydiyyat, təsdiq, sertifikatlaşdırma və izləmə məsələləri, qida və yem məhsullarının təhlükəsizliyinə dövlət nəzarətinə aid, həmçinin qida subyektlərinin hüquq və vəzifələri kimi məsələləri ehatə edən müddəalar da yer alıb. Müzakirələr zamanı çıxış edən parlamentin komitə sədri Qənirə Paşayeva, deputatlardan Əli Məsimli, Qüdrət Həsənzadə, Razi Nurullayev, İlah Məmmədov, Vüqar Bayramov qanun layihəsinin əhəmiyyətindən danışıblar, qida təhlükəsizliyinin təminatı ilə bağlı qeyd və təklifləri bildiriblər. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzov iclasda səsləndirilən fikirlərə münasibətini açıqlayıb.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edilib. Sonra İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili "Lisenziyalar və icazələr haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) ilə bağlı məlumat verib. Diqqətə çatdırılıb ki, sənəd "Media haqqında" qanuna əsasən hazırlanıb və təklif olunan dəyişiklik lisenziya tələb olunan tele-radio

yayımı fəaliyyəti subyektlərinin "Media haqqında" qanunla müəyyən edilmiş audiovizual media fəaliyyəti subyektlərinin təsnifatına uyğunlaşdırma məqsədi daşıyır.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edilib.

Komitə sədri Tahir Mirkişili "Dövlət rüsumu haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) ilə əlaqədar bildirib ki, bu sənəd "Media haqqında" qanuna əsasən hazırlanıb və tele-radio yayımı subyektlərinin adıçəkilən qanunla müəyyən edilmiş audiovizual media subyektlərinin təsnifatına uyğunlaşdırılması nəzərdə tutulur. Layihədə audiovizual media fəaliyyəti ilə bağlı dövlət rüsumları öz əksini tapıb.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edilib.

"Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini birinci oxunuşda təqdim edən komitə sədri Tahir Mirkişili diqqətə çatdırıb ki, qanunun 11.2-ci maddəsinə əsasən, həmin maddədə nəzərdə tutulan məqsədlər üçün özəlləşdirilməni həyata keçirən dövlət orqanının hesabına özəlləşdirilmədən əldə edilən vəsaitdən ayrımlar edilir.

Təklif olunan dəyişikliklə əsasən, bu vəsaitlərin istifadə məqsədləri daha da genişləndirilib və buraya özəlləşdirilmədən sonra mülkiyyətə keçirilən əmlakın dəstəklənməsi, dövlət əmlakının qorunub saxlanması və mülkiyyəti, dövlət əmlakının satışının maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi məsələləri də daxil edilib. Dəyişiklik qeyd olunan sahələrdə müvafiq dövlət orqanının fəaliyyətinin səmərəliliyinin yüksəldilməsinə xidmət edəcək.

Deputat Əli Məsimli bu məsələ ilə bağlı fikirlərini bildirdikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Sonra İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Anar Məmmədov "Antiinhisar fəaliyyəti haqqında", "Yeyinti məhsulları haqqında" və "Dövlət sirri haqqında" qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) ilə əlaqədar məlumat verib.

Bildirilib ki, "Azərbaycan Respublikası Dövlət Ehtiyatları Agentliyinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Prezidentinin 7 oktyabr 2021-ci il tarixli Fərmanı ilə dövlət və səfərbərlik ehtiyatlarının yaradılması sahəsində dövlət siyasətinin hazırlanmasında və həyata keçirilməsində iştirak edən, bu sahədə tənzimləməni və nəzarəti həyata keçirən, habelə ölkənin strateji əhəmiyyətli malların təchizatının dayanıqlılığını təmin etmək və daxililə bazarı daha məhsuldar və qisməddətli kəskin qiymət dəyişmələrinin qarşısını almaq məqsədilə Dövlət Ehtiyatları Agentliyi yaradılıb. 2022-ci il fevralın 10-da müvafiq fərmanla qurumun nizamnaməsi təsdiq edilib. Müzakirəyə təqdim olunan qanun layihəsi adıçəkilən fərmanlara uyğun olaraq hazırlanıb və dəqiqləşdirmə xarakterində daşıyır.

Parlamentin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu və Aqrar siyasət komitələrindən sənədə bağlı müsibət rəyi dinləndikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"